

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemna ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrto leta „ 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „lanicah“ se plačuje za navadno trisopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večerke po prostoru.

SOČA

Glasiło slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Uredništvo oziroma upravnijstvo v Paternolijevi tiskarni v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižja, ako so oglase pri uredništvu.

Neverneži so in brezbožniki.

Kar je naj vzvišnejši predmet preiskavajoči pameti, kamor se človeški duh naj smelejše vzdiguje, kar ne moremo zapopasti in v nobenem jeziku dostojno predstavljati, je ideja o bogu in neumrljivosti — je vera (religija).

Kar se prvo zdravi človeškega v sredi divjaka, od česar so slutnje tako razširjene, kakor je razširjena človeštvo samo, in so sledi tako stare, kakor spomini vseh rodov — zopet je vera. Mnoge obrede in šege, gojiteljice svetega plemena podedoval je rod za rod: toda vničite vse spomine, raztrgajte vse verige tradicije — vera vstane vnovič.

Tako piše Rottek o veri sploh, in še bolj povzdiguje vero Kristovo. In vendar ga klerikalec psuje brezbožnega svobodnjaka (liberala), ki zapeljuje ljudi in posebno mladino, ki nij vreden, da bi ga solnce obsijalo. In zares pred letom 48. predpovedane so bile njegove knjige v Avstriji. Zakaj to? Zato ker odkritosrečno graja vse, kar se je po njegovem mnenju slabega vrnilo v države in razne cerkve. Prav tako se je godilo in se godi vsem, kateri posebno v cerkvenih zadevah ne hvalijo vsega, kar je, in kakoršno je do zadnje pičice postalo v teku časa.

Nij res, da so pravi svobodnjaki brezbožni; da so brezbožni, če grajajo, kar je slabega ali napačnega kleriki po svetu, in če skušajo kaj premernejšega vpeljati. Pravi državniki ne morejo in celo ne smejo brezbožni biti, ker bi bilo zastoj vse delovanje, brezbožnost vpeljati v državo, kar se vidi iz gore navedenih besedij. Se naši centralisti na Dunaji, koji so klerikalcem trn v peti, niso brezbožni po nikakem, in tudi brezcerkveni niso. To morajo reči tudi ostri nasprotniki. Dokazov je dovolj. Saj centralistična naša ustava kliče nadškofe v gosposko zbornico državnega svetovalestva in škofe v deželne zbore. Saj ima duhovstvo vseh cerkev pravico voliti in izvoljenim biti. Saj bojujejo duhovni politične boje v vsakem kotu Avstrije, kakor po vsem svetu. Vse to svobodno delajo, da si je naš gospod in mojster rekel: Moje kraljestvo nij tega sveta. Daljni dokaz so tudi konfessionalne postave, soper kateri so klerikalec kričali ko besni. Brali ste jih, in kaj ste zvedeli? Da si je država nekaj uplava prisvojila v zunanjih zadevah rimsko katoliške cerkve, katere upliv bi prav

za prav tikal cerkvenim občinam in vladikovinam, sploh vsem vernikom te cerkve.

Pa ne, da bi se bili bojevali za nje, za občine in vladikovine v zamislu prvotne kristjanske cerkve: vse žile napenjajo le za škofa, za papeža, za njih predpravičce, kakoršne so si pridobili v teku časov in ki so jih utrdili v temnem žalostnem srednjem veku. Enkrat je imela ta gospoda skoro vso Evropo v žepu, in zdaj v XIX stoletji nameravajo tudi kaj takega doseči. Toda posrečilo se jim ne bode, ker so narodi že bolj zreli, in se dobro spominjajo, da Krist nij hotel posvetni kralj biti po nekakem, in da je izrekel besedo poprej navedene.

Vendar se hočejo s politiko pečati ti gospodje in strančarijo, kar se da. Nu, ustava jim to dovoljuje, saj so tudi državljani. Ali njih naj boljša politika bi bila ta, in strinjala bi se popolnoma z njih poklicem, da bi namreč državljane odgojevala, in kedar so stranke razkačene in presegajo meje, da bi med nje stopili jih pomirjaje. Brez dvombe bi čestokrat obveljale besede: Mir gospodov naj bode vedno zmiri.

Ali njih politikovanje namerava posvetno čast in veljavo, in posvetna želja, povsod nadvladati, jih žene. Tudi plemstvo je v poprejšnjih časih kaj mogočno bilo, in vladarji so sami držali v rokah državno krmilo, ljudstvo pa je bilo brez pravice; toda časi so se spremenili, ljudstvo je zdaj velika moč, priznalo so se njegove pravice, in gotovo noče biti zdaj rep klerikalne politike. Narod obsega vse stanovce, vsi naj delajo v blagor domovine: ali da bi kak stan nadvladal, nij več časa, „tempi passati.“ Narodi se pa bodo tem manj vdali nadvladi duhovstva, ker nij vitikanje v državne zadeve njega poklic. Zgodovina tudi dokazuje, da je duh iz kristjanske vere tem bolj pešal, bolj ko se je duhovstvo s politiko pečalo. Večkrat se je bralo in slišalo po naj boljših pričah, da je bil italijanski narod naj več neveden, surov in razuzdan v Rimu in sploh v nekdanji papeževi državi, v kateri so bili ministri in uradniki duhovni. Tudi ve vsak, da nij miru v občini, v kateri se duhovni mešajo v občinske zadeve. Zato pravi dobri, duhovni tako ne delajo in ostajajo pred vsem pri svojem prevažnem poslu v naj večji prid svojemu poklicu, in nekteri se posvetujejo tudi znanstvom. Pa mnogo izmed njih vedno navdušuje ošabna želja nadvladovanja, in gorje mu, kedor nasprotva. Naj manjše zlo

je, če jih psujejo nevernega, brezbožnega, če jih obrekavajo in preganjajo, kolikor morejo. V poprejšnjih časih se je vse drugače ne samo nekristjansko, se je nečloveško takim zgodilo. Toda kedo bo več govoril o dogodkih, ki so občno znani. Trdimo pa, da ne morejo v tem boju zmagati ti ošabneži, ker psovanje, laži, pa druga nepoštena sredstva, in celo sila je orožje, ki ga dandenes kmalu skrhajo znanstva in napredovajoči duh v svobodnih državah.

Taki boji so sploh odveč, posebno pri mulih narodih, kajti vsaka moč je potrebna, in vse zedinjene naj se duševno bojujejo, da priborijo kaj nekaj, da priborijo obstanek in življenje. Ali boj je tudi pri nas, in iskali ga nismo Sočani odgovarjati vendar, pa moramo, da bo naše ljudstvo znalo razsoditi, koliko veljajo psovke: Neverneži so in brezbožniki, križajte je.

Dopisi.

V Gorici, 29. julija 1874. Kakor so sliši, dobimo v Gorici deklisko šolo osemrazredno z nemškim učenim jezikom; ta ministerska določba se bode menda užo upeljala to jesen. — Za narodne dekliske šole primanjkuje ministerstvu denarja, za nemške pa ima Stremayer zmerom denar pri rokah. Mi sicer potrebujemo dekliske šole v Gorici, kakor vsakdanjega kruha; a če ima ta šola odgojevati nemške učiteljice, kako bodo moglo te učiteljice po tem v narodnem jeziku predavati, če ga bodo le površno znale? Od ene merodajne strani se sicer povdarja, da ta šola je bila potrebna; pri znani tendenci ministerstva nij bilo mogoče misliti, da ono dovoli tako šolo s paralelnimi razredi, ker ima za to izgovor prevelikih stroškov. — Vendar pa se bosta morala na tej šoli učiti tudi narodna jezika in narodnost ne bo toliko trpela, ker je bila večina sedanjih narodnih učiteljev odgojena v nemškiholah i. t. d.

Vse prav fletno; ampak praša se tukaj tudi za pedagogični princip, kateri zahteva odgojo vi materinem jeziku in to posebno pri ženskem spolu inajočem skoro največji upliv na narodno življenje in narodno kulturo. V drugi vrsti pa je ta naredba ministerstva prav ostentativno — demonstrativna proti sklepom našega dež. zbora, v

LISTEK.

Francesco Petrarca.

Spisal o njegovej petstoletnici F. Zakrajšek, Nabrežinski. (Dalje.)

6. Krona stvaram na zemlji je krasna ženska z vneem krepstij. Pred njo ko pred nadzemeljskim bliščem se, z lastno sramoto oblita, skrije poželjiva mesenost. Hodil bo zločin, dokler ga občno menenje nij še obsodilo, z ošabno glavo v solnčnej svetlobi, solnen bo legal s predrznim čelom; pred krepstnim ženskim očesom se ojači volčja hudoba, zgubi se v svojo moralno ničnost zločin. Tako moč ima krepst v krasnej obliki do strohnelega srca, kako čarobno si-jejo ti žarki v prsih, ki se tako radovoljno odpirajo nenavadnim višim uplivom. Grozno pade už krasota (pred sodnijo splošnega menenja), ako jo le strupeni sum obdajne; kako neizrečeno globoko se pogrezne še le, kedar samomorivka moralna vrže večno nebeško doto — angeljsko krepst od sebe. Zmenjala je nesrečnica neskončnost svojega duhovnega bistra s konečnostjo prahu; pečat vzvišja je strgala z ogoljifano roko iznad svojega čela. Umetnik, više obdarjeni človek, išče duha, večne ideje neskončnost, to je nečesa, kar ga more stalno zanimati ter udolžnostiti, da kaj enacega proizvodi v svojih izdelkih. Njegovo posvečeno oko gleda v svetove uzornosti, v večnojasne prostore, kder sme se prosto gibati. Tukaj živi. Umetnik, ki tega ne sluti i čuti v svojih prsih, nijma nikakoršne

pravice biti nevoljen, ako ga je Jupiter dal pahnuti iz Olimpa.

Umetnika sili viša oblast potegniti človeka, niže čutečega, iz krtin živenskih razmer v spoznavo vsevaldajočega bitja, katero snuje v njegovih prsih. Est deus in nobis . . . ! Ali si pa tudi zadovoljuje s tem, da

„Po orlovo on plava nad oblaki,
Po vedrih krogih mu se suče duh,
I praznično pri sreji mu je tak,
Ko kdar z rožnatim čelom, zlatovlasa
Na nebu prismehlja se mlada zora.
I jutro tam zelenopernato,
Nedolžnih lic i s cvetnim vencem,
Hiti po lokah i po rosnih gajih.“

Greši zoper resnico, kedor išče pri Petrarci i pri enacih umetnikih navadne zaljubljenosti, ker tu nij še nigdar rotila neumrjočih pesnij. Kako bi pa tudi najbolj razuzdana fantazija bila v stanu pouzoriti navadno žensko, da imenuje srečne cvetice, zelišča i trave, koder hodi, hribe, kamor pošilja poglede, doline, kder biva? O Lavrinej smrti poje Petrarca.

„Nel suo partir partì dal mondo amore
E cortesia, e l' Sol cadde dal cielo;
E dolce cominciò farsi la morte.“

7. Proti temu pa je bil Petrarca silno naglega temperamenta, kojega je ko pravi filosof krotil s potovanjem, i si tako pridobival ono krvno zmernost i pokojno duševno enakotežje, ki se moža, osobito izobraženemu, tako lepo podaja. Videl je na telu izletih Franco-sko i Nemčijo, opazoval ptujo mišljavo i šege, seznanjal se z veljaki raznih stanov, i tako zadovoljeval svoje želji, vsled katere je goreče hrepenel poznati mnogo

rečij. Videl je mej drugimi Narbono, Toloso, Montpel-lier, obiskal Pariz i njegovo vseučilišče, o katerem je tedaj hodil tako imeniten glas po svetu, da je P. sam je primerjal Jerbasu, v kojega se nabira sadje najzlaht-niše vseh dežel. Vrnivši se, živel je v Avinjonu s kar-dinalom Colonna kakti sin z očetom, kakor na lastnem domu. Opombe vredno je, kako se je poganjal za ve-ljavo i povzdigo večnega Rima. Misli si je namreč Rim ko zapuščeno i žalujoče mesto vkljub vsemu njegovemu blišču, odkar so papeži živali v Avinjonu kakor v-progan-stvu. Obračal je torej ves svoj politični upliv (ki je bil velik) nato, da se apostolov naslednik povrne tja, ter pričakoval zatrdno, da se novi papež Benedikt XII. preusedeži v Rim. A čeravno mu je zložil ginljivo la-tinsko poslanico v verzih tega zadržajo, se to nij zgo-dilo; kajti Benedikt, znebitvi se misli, da bi kedaj vi-del stalijo i počastivši Petrarco s kanonikatom v Lom-bez-u, si da marveč sezidati krasno poslopje v Avinjonu.

Lombes-ski škof vzame Petrarco nato se sabo kot spremljevalca v Rim. Uže Tacit memi da v životo-pisu Agricole* piše, da vsaka stvar čem dalja, tem groz-neja se nam vidi ali bolj zanimiva. Tukaj nij bilo tako. Petrarca si je bil namreč v svoje velikanskej domišljiji namalal Rim z vsemi najkrasnejimi barvami; a še veliko bolj impozanten mu je bil njegov ugled. „Nje-gove ostaline — tako piše — presegajo v veličanstvu vse; kar sem si preje misli. Ne čudim se torej nikakor, da je Rim nadvladal ves svet, le čudim se, da se je dovršilo to tako pozno.“

Kakor v novejem času francozki Cezar, upozorivši svojo vojno na egiptovske piramide kot na priče toliko

* Tacitus ni ravno sedaj nij pri roci.

katerega področje spadajo tudi šole. — Kam pride čut prava v Avstriji, če se vsako pravo od zgoraj dvomljivo in nesigurno stori. Je uže res, da se dandenes vsak dan proklamuje pravo močnejšega, ampak v Avstriji bi se morala najti druga bolj moralna podlaga pravi, le po tem se bo v Avstriji našla tako zvana „raison d'être“. Ne verujemo, da bo naš dež. zbor k temu passivno gledal in nadejati se je, da letos še močnejše povzdigne svoj glas zaradi šolskega prašanja, kakor je to storil druga leta.

Od kar imamo zopet Klodiča na šolskem krmilu, je marsikaj novega slišati o pospeševanju šolstva. — Tako na priliko se bode osnovala pripravnica za učitelje menda v Tolminu in še kde drugod na deželi; ko bo namreč deček dovršil ljudsko šolo doma, so ho začel lahko prav na tisti šoli pripravljati za šolstvo; ko bo zadosti izurjen, da lahko prestane praktični izpit, pride na izobraževališče v Gorico in postane na ta način lahko učitelj, če tudi nij nikoli videl gimnazije ali realke; tak učitelj, če pokaže poseben talent, pride po dovršeni učiteljski skušnji tudi lahko v pedagogijum na Dunaj in postane po tem lahko nadučitelj na prepravniici sami ali tudi šolski nadzornik. — Tedaj je s tem tudi takim ubogim ljudem odprta lepa kariera, ki ne morejo dolgo let po mestnih srednjih šolah hoditi in to tem bolj, ker so za pridne učence povsod preskrbljene stipendije in druga olajšanja. — Da je ta novi načrt vse hvale vreden, vsak spozna, ker se prvič nashanja na praktično odgojo učiteljev; to je, namerava odgojiti morda manj učenih, pa toliko bolj praktičnih učiteljev in drugič zdatno pomaga pomanjkanju učiteljev. Tudi ta načrt, o katerem bomo morda zaradi njegove važnosti kaj obširneje govorili, pride v veljavo še to jesen.

Iz Mozirja na slov. Štajerji dne 26. julija. (Izv. dop.) (Shod savinskih učiteljev, vojaške vaje zadevajoče učitelje, toča, letina.)

Za vzajemno vsestranko pedagogično in dikatično izobraževanje učiteljev v korist šole in odgoje mladine, za narodno naše življenje važen prigodek imam zabilježiti: shod savinskih učiteljev na Vransko (Franz), kojega so napravili omenjeni gospodje dne 22. t. m. zvečer.

Zbrali so se namreč odgojitelji isti večer v gostilnici Šentakovi „Siovan“; baš v isti hiši so tudi v talnični dvorani zborovali. Stopivši v dvorano videl sem nad odrom cesarjevo pudobo, poleg njega pa grb z napisom: „Vsakemu narodu pravico.“ Tuga se je polastila mojega srca ter sem kolegi na uho pošepetal: „Da bi bilo pač to istina!“ Sedli smo za mizo v čitalnici ter predsednik g. Škoflek, nadučitelj na Vranskem, srčno pozdravlja došle g. tovariše. Na to se je složilo 15 forintov, da so se odpotali „Narodni tiskarni“ v Ljubljano, koja je 200 knjižic (iztisov) „Pravil savinskega učit. društva“ v jako lepi obliki ponatisnila. Naj bode ta tiskarna Slovincem gorko priporočena! Mej tem ko se je mnogo velevažnega pogovarjalo za prid narodne šole in odgoje mladine, se je odmenilo dne 5. nov. t. l. za prvi prihodnji shod, in to zaradi tega tako pozno, ker imajo učitelji okrajno sejo dne 27. avgusta v Braslovcah (Frasslau) in 21. in 22. septembra pa v Mariboru shod vseh učiteljev slovenskega Štajerja, (okoli 200 slov. učiteljev, ako se ne motim) potem pa počitnice. Končavši sejo so se

tisočletij, tako je skazal Petrarca sedaj duševno svojo globokost kakor samovidec sijajnih historičnih spomenikov. V tako visokoblagoslovljenih prsih, v tako prostranem duhu se razpleta tedaj vsa dotična historija: bliskoviti zasiji, zarja i venč slave, hrup smrti posvečenih a zmagoječih vitezov, triumfi v vsem posvetnem oblišču; a blizu zraven propad, ničurnost, otožnost. To in enako napolnjuje tedaj velikansko mislečega i čutečega človeka. S posvečenimi perutami hiti duh v višave, i tedaj—moli! Kedo popiše tako slovesen moment, kedo? Dokler govori pa piše telo—niče! Pesni, le nekoliko izrazujoče takosen vtis, morale bi biti neumrljive: kako grejo večkrat v izgnbo! V tem zmislu pismo piše Petrarca omenjenemu kardinalu: „Menil si, da komaj prišel v Rim, utegnem visoko pisati o tem mestu. Motiš se. Kde pač naj bi začel? Iz tolikega osupa se nijsem še zbral, premagan po takej ogromnosti tvarine.“

Ples na deželi.

Čeravno nesrečan, je Kraševce vasel. Prišel je sobotni večer, jutro bo nedelja in smenj v bližnji vasi. Od ranega jutra do večera v težavnem delu, pa le glej je, kako se jim ljubi mladeničem zabijati kole v trda tla, prenašati težke grede, prekrizevati je z dolgimi rautami, da preskrbijo vsaj nekoliko semen z nametanimi zelenimi vejami berjarjem in marinčam, sukajočim se jutro v nedeljo. Prišla je noč, potihnilo je vse, le vsako toliko oglasi se zvesti varuh, kakor da bi hotel gospodarju povedati: le preskrben boiti, spavaj v miru, tvoj sultan čuje. In pa tam iz nekoliko oddaljene lokve čuj zabji zbor, v katerega meša ponočna tica svoj stoteri čuk, čuk iz visokega debelega topola.

čitalnične dveri odprle in mnogo gg. neučiteljev pa podpirateljev našega društva se je v veselem krogu z našimi učitelji kratkočasilo. Godli so na glasoviru razni gg. učitelji, peli samospesve in kvartete; mej drugim so občinstvo zanimali razni govori.

Pri večerji se je še mnogo napivalo, tako nas je jutranja zarja še našla pri „zlati sladki vinski kapljici“. Bratje slovenski učitelji savinske doline so sedaj položili kamen, na kojem hočejo zidati; položili so ga na narodna tla in tudi, ako bog da, mora sad tudi—naroden postati. Složili so se in slovenski narod jim bode hvaležen, dokler bo tekla kri po krepkih slovenskih žilah. Torej na delo!

Slavna c. k. vojaška poveljništva so učitelje-vojaške pozvala k vojaškim vajah v baš takem času, ko se podučujejo in to nij prav. Šolsko leto traja navadno 46 tednov in sicer od 1. novembra do 15. sept. prihodnjega leta. A slavna c. k. vojaška poveljništva to prezirajo in so nekatere učitelje pozvala už v avgustu k vajah, akopram pravi odlok visokega c. k. namestništva graškega od dne 27. marcija 1. 1874 št. 3766 in visokega c. ministerstva od dne 2. marcija 1. 1874 št. 8501/92 gleda § 27:

„Unter gewöhnlichen Verhältnissen, daher bis auf Weiteres, dürfen die Lehramtskandidaten für Volksschulen und Lehrer an diesen Anstalten, dann die Studierenden in neuem Jahre nur einmal, und in der Maximaldauer von vier Wochen, während der Volksunterricht, beziehungsweise die Studien am wenigsten störenden Zeit, also in den Ferien—zur militärischen Dienstleistung einberufen worden.“

Dne 25. t. m. popoldne se je začelo vroče solnce skrivati za oblake, proti severu—zahodu so se črni oblaki dvigali po nebnem oboku; ptice so utihnile, le vejice po drevesih so šumljale v gorkem pišu; od daleč se je uže grom odmeval pri „avantgard“, ko naleti na sovraga. Po savinski dolini se je vzdignil hud veter. Videti je bilo le v neki oddaljeni frančiskanski samostan, koji na hribu stoji ves v oblake zavit. Razsrjen bog „Jupiter pluvius“ je bliske na vse križe zviljal. Zdelo se mi je, da vidim v bitki od vseh strani hrib „šturmati“ (naskokovati.) Drevje se je vklanjal po ravninah in grom je pretresoval savinska tla. Huda ploha se je ulila in z njo tudi toča, kakor orehi debela, nekatera zrna so bila celo taka kakor—jajca, kar Mozirjani ne pominjo. Mislil sem, vse Mozirje mora pogrezniti. Treskalo in grmelo je, da se je zemlja tresla in tulil je vihar, kakor bi vse—peklenske pošasti odklenile se—v neklu in tekale po savinski dolini.

Toča nij škode napravila, ker je z dežjem padala le kake dve minuti; kde drugod pa je gotovo poklestila.

Letina kaže letos dobro. Vsega je dosta, dosti se na in slame, pšenice in tursice i. t. d. Sadija je malo ker je v spomladi slana posmodila; škodila mu je v evetji! Nogradi v celi okolici dobro kažejo in bodo imeli prebivalci dobro trgateg. Vse lepo rase, ker zemlja ne trpi žeje. Žetva je bogata. Tukajšnji glavni produkt je les, kojega po celi Avstriji izvozarijo. Tisuč in tisuč plavov (flovov) so letos mnogokrat prodrli do Kalafata. Kupčijska zveza z lesom z Kalafatom, Pančovo, Belimgradom i. t. d. donaša tukajšnjim probivalcem mnogo dobička. Tedaj smem konečno soditi, da bodeta kmet in gospod oba zadovoljna in tako tudi cel—narod. Bog daj!

K a n a l e c.

Sladko spavaj, srček, jutri popeljem tebe prvo če bodo tudi ljudje marsikaj ugibali, le naj rada se imava, pa je, govoril je še konečno iz zadnjega klina sosedove lestvice krepak mladič, ko je ravno zvedavi mesec svoj obraz skozi redke orehove vrbe pomolil, in rudečepolni obraz vaške hčere skril se je za nizko linico, kakor da bi se bal lune. Odrešena je lestra. Vse spi.

Zora! Petelin kliče, čredar goni na pašo. Vse po konen. Ne da se spati mladosti. Tolikrat zaželjeni dolgi spanec, dolga noč bila naj bi danes kratka: bila je tudi, saj jo dan. Iz zeleno-belo-rudečih evetie napravila dekle šopek mladeniču, lepega hoče narediti, da, naj lepšega—enacega i sebi. Uže vabi k maši in dekleta nestrpnost čakajo izvoljene svoje, nakatere morebiti za zmirom, nekatera za denes. Lej pred cerkvijo naj se opazuje, katera je bila bolj skrbna, bolj izvedna, in popoldne zvedelo se bo, čegava je in kedo je ta. Zvoni! Vse mlado in staro hiti k službi božji, kar le more, zvenaj domačih varuhov. Možato se postavljajo fantje pred cerkvijo opazovaje dekleta in ne opazuješ veliko in uže več, katere bil je šopek, ki kinča sedaj prsi vsakega posameznika. Orgle zadone, piškv glas znanega organista odmeva se piškavo po cerkvi. Ljudje kažejo se, da molijo, vernj jim, tudi če nij res. Kedo bi prisilil duha, da bi s teboj v enakem času enako mislil? Mladi misli na popoldanske prihodnje sladke trenuke, stari oveneli na dobre kosilo, bodo štruklji —saj je shod—in gospodarju rojijo po glavi misli na letino, sušo in oranje, le k večjemu kaka zarjaveča devica pribija stari mameci sključen v dva—vroče molitve do Boga pošilja — naj jej podeli to, česar do sedaj doseči nij mogla. Še nij svečenik komaj pričakovanih besedij „Ita missa est“ izrekel, uže se dere vse pri cerkvinih vratih—hoteče biti prvo—in marsikateri ne

Politični pregled.

Še zmerom so vakance politikarjev takraj Litave in bodo trajale do druge polovice prihodnjega meseca, ko se bode začeli zbirati deželni zbori.

Znani česki žurnalist Škrejšovsky bil je od cesarja po enoletnem zaporu te dni pomiloščen; nekateri federalistični listi vidijo v tem činu začetek nove politike v Avstriji; nam se zdi ta nada presanguinična — Ta cesarjev akt gotovo izvira iz lastne cesarjeve inicijative, vsled česar narod od vseh strani na Českem Škrešovskemu čestita — Še zmerom se vzdržuje na površji mnenje, da cesar obišče Čehe v Pragi in da bodo pri tej priliki velikanske slovesnosti. — V Gradcu in drugod po Štirskeem so bile dekanatske konference, katere so sklenile, da sprejmejo po ministerstvu duhovnom obljubljeno povikšanje kongrue. Tedaj se vendar vlada in klerus moreta še sprijazniti. — Hrvatski sabor je sklican na 5 avgusta.

Danes se bo čitalo na srbskem kongressu v Karlovcu pismo cesarjevo; gotovo je skoro, da cesar nij potrdil Stojkoviča. — Vendar pa se sliši, da bo narodna večina poskusila z drugim, vladi menda manje nasprotnim kandidatom. Ogrski državni zbor je sprejel še le 12 §.g. volilne postav. —

Baron Auselm Rothschild je umrl v 72. letu starosti na svoji vili blizu Dunaja; to je tisti ki je, na letošnjo spomlad v Gorici prebival; zapustil je čez 600 milijonov gold. premoženja; samo njegove slike in starine so na milijone vredne. Ranjki bil je v Avstriji posebno pod absolutizmom jako upliven mož, nobena državna finančna operacija se nij zgodila brez njega. — Bil je pa zmerom trgovec in se nij brigal za nečimernosti, dvorniki so mu dostikrat ponujali titel ekselence, pa jim je odgovoril, da titelni nijso za trgovca.

Nemška flota je dobila povelje, da se precej poda v španske vode; sliši se, da ima povelje paziti na vse tiste ladije, ki prinašajo Karlismom orožja in živeža. Ob enem je pa nemški poslanik knez Hohenlohe pri francoski vladi pritožil se, da podpira Karliste, ker premalo varuje svojo mejo proti Španskemu. Kakor se iz tega vidi, hoče Nemška vendar Karlismom do živega priti s tem, da republikansko vlado podpira moralno in materijalno, tako na priliko se tudi sliši, da Nemška hoče priznati špansko republiko: k temu spodbuja tudi druge velevalisti. —

K temu koraku sili velevalisti humaniteta, kajti Karlisti na Španskem tako požigajo in morijo, kakor pravi brigantje in to vse pod plaščem vere. V mestu Cuenca, katerega so dobili Karlisti, je pustil Don Alfonso brat briganta Don Karlosa dve uri ropati, požigati, ženske v navzočnosti nji-

ravno rahli sunec dobi se pri takih priložnostih od okornega Storkljača ratarjevega sina.

Uže nabija pred cerkvijo po oslovi koži mali, tršasti, še precej rejeni mozičelj modrega obraza, kajti vse opazuje naj bolje njega, čeravno bi hotel tudi suhi klarinetist se svojim napevjanjem opozoriti omamljene vaščane na svojo imenitnost: pa zastoni, bobnar je možak in svest si tega, se tudi po prvi, ki so jo udarili, kar vojaško obrne za drugimi, korakajočimi k namenjenemu kraju.

Deca, nedolžna deca meša se godcem mej noge gledaje jim v obraze; napihnjeni fantje v vrsti pred njimi stopajo trdno in dekleta držaje se za roke hitijo od zdej v raj.

Hudo pripeka solnce, ali ne straši jih. Kot vrtnice urno zgrabi sicer ne kaj gracijazno kraški sin Kraševko za roko, mozičelj udari po bobnu in hajd, sučejo se kakor vedo in znado par za parom, ne maraje za vroče potne kaplje. Njim dopada. Odplesali so prve t. j. upolnil je vsak svoje sinoči dano obljubo: Ti boš šla prva z menoj in ne preplačajo jim drugovaški fantje prvih plesov.

Približal se je večer, solnce pošilja zadnje žarke na rajajoče—in glej ravno prišle nalušpane, to so dekleta iz boljih hiš — drže se nepristatno nadihne — z nekakim ponosom pogledavajo po priprostitih—revic! Tam nasproti stoji tudi nekaj fantinov, noša jim je novodobna.

To so kmečki gizdalini — prirojeno oponašanje znači je prv dobro puhloglavneže, mej nje zgubilo se je i revče, čigar očetu in materi doma morebiti soka primanjkuje — ah pošteni kmečki fant je pozna — ne zme ni se zanje — urno vrti svojo ljubico po berjarju — vsako

Bruseljski kongres se je sešel in je imel 27. t. m. prvo sejo; obravnave ostanejo tajne; vendar pa se sliši, da pride tudi prašanje na vrsto, če smejo države mirno gledati, kako Karlisti ljudi proti vsakemu človeškemu pravu požigajo in morijo.

Črnogorski knez je slovesno sprejel rumunskega izvenrednega poslanika in poudarjal v odgovoru na nagovor prijateljstvo in solidarnost Rumunske s Srbijo in Črnogoro. —

(Pisnemi zrelostni izpiti) se ta teden vrše na ških srednjih šolah. Kakor smo izvedeli, so se na vsi štiri sedmošolci povrgli izpitu; na gimnaziji zmej 15 samo 9. Pri tem je najbolje to žalostno, e je pet Slovan v maturi odtegnilo, ne menda iz u- v, ki nam ne bodo prav glavo. Also mladeniči ali, ali leni, ali pa ker mislijo v goriško se mi- če vstopiti, za kar naši gospodje ne tirjajo ure, ali prav za prav še ljubo jim je, ker po tem jakom pot mej svet zaprta. Mi nikakor ne od- jemo našim mladim prijateljem theologije studira- rosto jim je, ali kaj bodo počeli, ako se z letom njih misel spremeni - sapientis est mutare consi- - in kaj se bode stoprv po tem z Vami godilo. Vam rudeči gospodje iz kolikatega uzroka con- abeundi dadò? --

(**Pobegli** je) iz Gorice eden prvih tukajšnjih aristokratov; zapustil je dolga čez 140000 gold., kateri so večinoma pokriti se falsificiranimi menjicami. Mmogo gorških munihejev, kateri so sesali visoke obresti, je zgubilo več svote. Zalostno, pa tudi svarilno. Begun jo je pobrisal, kakor se sliši. v Aleksandrijo in od tam da pojde v Ameriko.

Sreća da so bili obćinari koji pri početku ognja na pomoć pritekli i tako zraven nekake skove, (postelje, itd) drugo obvarovali. NB. pogorelec nij bil zavarovan (!?)

toliko z nogo ob tla zaoptaje hoteč reči : kaj greniš mi veselje prevzetnež ?

Kako veselje bere se na obrazu tem naravskim sinom; če tudi vé da je revež, veseli se vendar tako brzskrbno, pozabi ves trud, pozabi vse nadloge in stiske. In ti gospod nunc — zakaj mu zavidaš v svojej pridigi to veselje — sebičnej!

Stal sem i jaz tam pri plesišči, opazoval sem vseleče.

„Da b' uka žeja me iz tvoj' ga sveta
Speljala ne bila, goljivka kača.
Mirno mi plavala bi moja barka
Od ognja dom, od toče mi pšenico
Bi bližnji sosed varoval svet' Marka.

Pa pozno je uže—čas je da idem domov— Pot me pelja skozi prečejšni gozdič.

Mesec stoji visoko na višnjevem nebu, kakor ponočni strahovi zdeli so se debelih hrastov košati vrhovi. Kedo preplača zadovoljnost! Take misli rojile so mi po glavi premisljivajočemu vse, kar sem videl. Ti čuteče srce, bi ne bilo bolje, da ne bi imelo te lastnosti?

Kaj si pa ti Heine mislil ko si pel:
Die Mitternacht war kalt und stumm,
Ich irrte in dem Wald herum,
Ich habe die Bäume aus dem Schlaf gerüttelt.
Sie haben die Köpfe mitleidig geschüttelt.

Menim, da bode to naj bolji dokaz i šola, da je dobro se pri kaki dobri domači banki zavarovati.

(Konec.)

To prašanje pa, o kakovosti šole namreč, se ne da po programih kmetijskih šol drugih dežel rešiti, to naj se pusti pri miru, in studira naj se temeljito lastno deželo in njene potrebe, ter na rezultat zrelega premisleka stopnj naj se šola postavi. Zreli premislek naj določi, ali naj bude nova kmetijska šola le praktična ali pa le teoretična, ali pa praktično teoretična nizka, srednja, viša šola. Programi kmetijskih šol drugih dežel rabijo naj se le v formalnih zadevah, ne pa glavnih določbah. Pri osnovi naše kmetijske šole se je baš nasprotno godilo, kajti ne moremo si drugače misliti, ka bi bilo mogoče, da se je potreban dežele čisto neprimerna oblika podelila, oblika le teoretične srednje šole. Kmetovalcev razločujemo po posestvu pri nas več razredov, prav majhne ali tako imenovane kajžarje, kateri si morejo, ako hočejo živeti, kruh pridelovati pa tudi služiti; ta razred je primerno majhen. Potem pride razred tako imenovanih trdih kmetov, katerim sicer nij treba kruha si služiti, ker ga zadosti pridelajo, delati pa morejo samo zase vendar kar se da. V ta razred spada najviše število goriških kmetovalcev. V tretji razred postaviti smemo dobre kmete, ali boljše rečeno srednje posestnike, kateri si ne le za lastno potrebo brez lastnega fizičnega hudega dela zadosti živeža pridelajo; ampak kateri še toliko pridelkov prodajo, pa so vedno pri večji ali manjši denarni moči. Četrty razred je ony velikih posestnikov-grajščin - kateri si za oskrbovanje posestva ali le deloma, ali pa popolnoma najetih osoby, uradnikov, poslužujejo. Najemnikov (Pächter) v pravem pomenu besede pri nas nujmamo. Vse naše kmetovalce razdelujemo torej v štiri dele ali razrede. Čemu smo to naveli, bo lahko vsacemu jasno. Naj idealično bi namreč bilo, ako bi se za primerni poduk vseh štyreh razredov enakomerno skrbelo, ako bi vsak razred sojo šolo imel, kar nahajamo v nekaterih državah, i deželah tudi resnično izpeljano, na primer na Pruskem, pa tudi na Českem, spodnjem Avstrijskem. Tam nahajamo za sina najmanjšega posestnika izvrstno nedeljsko šolo, za sina trdega kmeta kmetijsko zimske točaje in praktično teoretične nizke kmetijske šole večji del specialne šole, za sinove srednjih posestnikov in izgojo nižjih gospodarskih uradnikov, praktično teoretične srednje šole. Sinovi narvečjih posestnikov, in pa vsi tisti, ki mislijo v više gospodarske službe priiti, ali p. na gospodarskih šolah kot učitelji nastavljeni ali pa tudi najemniki postati, najdejo svoj poduk v viših teoretičnih kmetijskih šolah, potem ko so po dovršeni gimnaziji ali pa realki vsaj eno leto pri kakem vzglednem gospodarstvu prakticirali.

No, tako idealično razdeljen kmetijsk poduk, za vse štiri razrede naših posestnikov, pri nas še nij mogoč, kajti za to pogrešamo pred vsem v najnižih razredih zadostno inteligenco, ali recimo zadostno pamet pa ne manje denarne zmognosti. Ne moremo, ne smemo se torej čuditi, ako se na ta dva razreda pri osnovni naše kmetijske šole nij oziralo, to tem manj, ker je občno znano, da se s začetkom direktnega kmetijskega poduka pri teh dveh razredih nič ne opravi; ker ona dva morata biti pred teoretičnim podukom še le praktično prepričana, po skušnjah inteligentnejšega tretjega in četrtega razreda. Ta dva razreda imata torej pionirja napredka biti, je treba pričeti za ta dva najprej šole osnovati, kajti ona sta za poduk, za napredek sprejemljiva vsled navadne više omike, sta pa tudi premožna, torej v stanu kaj poskusiti, kaj podvzeti. Naša kmetijska šola bi imela torej za ta dva razreda namenjena biti, razume se, da za prav velikega posestnika le v tem smislu, ko bi si iz šole lahko nižje uradnike rekrvirala, naša šola bi morala ne le značaj srednje praktične in teoretične šole imeti, ampak to bi morala ona odločno biti, kar pa nij. Ona je le srednja teoretična šola; da, mi gremo še celo dalje, in rečemo, da bi bilo glede na veliko večino naših trdih kmetov praktično teoretična nizka kmetijska šola za našo deželo še naj boljše koristna. Kako da se je za našo deželo srednja zgolj teoretična šola osnovala, temu se vsi strokovnjaki, kateri našo deželo dobro poznajo, in z katerimi smo se o tej zadevi posvetovali, ne morejo prečuditi, pa tudi nam noče to nikakor v glavo. Ako hoče srednji torej dober posestnik svojega sina v našo teoretično kmetijsko šolo dati, poslati ga mora zgodaj, ko se s kmetijstvom še nič ukvarjal nij v ljudske šole, iz teh v gimnazijo ali realko. Tako se ga kmetijstvu za celih osem let odvzame, on prijde toraj s kaj slabim poznavanjem očetovega kmetovanja v našo kmetijsko šolo, pa še brez vsega poznanja prakse, Tu se potem dve leti s teorijo prenapenja, koncem drugega leta da se mu izvrstno spričalo tudi praktičnega dela, kar je, naravnost rečeno, smešno, kajti igrače na vrtu societa agrari-e se vendar praktično delo, praksa imenovati ne more ter pošlje se ga domov očetu. Ta se žalibog v kratkem času prepriča, ku je izštudirani sinko polen lepih trditev, krasnih pravil, katerih pa nij v stanu plodonosno, praktično izkoristiti. „Čemu sem te dal v kme-

Drugi se poda v našo kmetijsko šolo z namenom ali prav za prav z nado, ka bode po dovršenih dveh letih kde na grajščini dobro službo dobil. Dve leti dovrši, potem stoprv prijde se vè da nekoliko prekesni k preničanju, da se more družih študij znabiti propa-randije lotiti, ako hoče v službo priiti, kajti za više go-spodarske uradnike, za oskrbnike dijaki naše šole uže eo ipso nijso, za manjše, niže jih pa tudi nobeden v službo noč, ker vsak naših grajščakov predobro vè, da mu nij z nepraktičnim človekom nič opomagano. Ali pa nij znabiti temu tako? ali se je znabiti število v naši in sosednih deželah služočih nemških vinorejcev, gospo-darskih pristavov v prošlih 5. letih kaj zmanjšalo?— Nič. Da bi se sinovi velikih naših posestnikov, kateri imajo očetovo premoženje prevzeti, na naši šoli v kme-tijstvu kolikor toliko izobraziti hoteli, na to ne more nobeden misliti, kajti tvi imajo denar, in vsled tega podado se v više inozemske kmetijske šole, v katerih kaj več teorije slišijo, kakor na naši, posebno pa po-polno prakso na šolskih ali pa bližnjih grajščin posestvih najdejo. Za take obiskvalce je naša šola še najmanje na-menjena.

Po vsem tem promisleku pridemo torej le do tega prepričanja, ka je naša zgolj teoritična kmetijska šola toliko kakor brez vsega namena osnovana, ona je le nečimerna poskušnja, katera naše kmetijstvo nikakor do uspešnega napredka dovesti ne more, ampak ostalo bo-
de zastran nje vendar vse pri starem.

To je faktum, katerega mi v prvo ne citiramo, je trditve, katere si nismo mi izmislili, kajti njena resničnost je uže dalno v krv in meso na šoli zlužbovalnega oboja prešla, katero je tudi uže pričelo z nakupovanjem posestev po malem na to delati, da dobi z časom praktično veljavnost. To si mislimo, in menimo, da se ne motimo. Da smo se lotili prашanja o naši kmetijski šoli izprožiti, to ima več razlagov. Pred vsem nam je korist našo deželo, napredok njenega kmetijstva ostro na srec pri-raseni, in vsled tega si štejemo v dolžnost celo deželo na to opozoriti, da se haš tam, kder bi se imelo za napredek največ storiti, največ doseči, nič ne doseže. To opozorenje je pred vsem našim deželnim poslanceem namenjeno, kateri naj bi—posebno italijanski—ne odlagali šole tako prestrojiti, da bi dobila praktično veljavo. V ta namen napravi naj se iz sedanje srednje zgolj teori-tične šole vsaj srednja praktična-teoretična, ako uže ne praktično teoretična nizka, za katero smo še najbolj vneti. Za nizko pratično in teoretično kmetij-sko šole smo zgolj zaradi tega naj bolje vneti, ker mi-slimo, da se ne motimo, ako trdim, da bi se po nji z majsimi stroški veliko hitrojšo umno kmetijstvo po de-želi razširilo, kakor pa po srednji. Čas je pa denar.

(Državna podpora za tek. leto.)

Minister kmetijstva je našemu kmetijskemu društvu za l. 1874 dovolil sledečo denarno podporo: letni donesek za deželno kmetijsko šolo fr. 2400.—za popotne učitelje 600 fr.—za izobraževanje vrtnarjev 200 fr.—za izdelovanje kmetijske statistike 400 fr.—za planšarstvo na Tolminskem 2000 fr. — za kmetijski tečaj, kateri bo letos v Gorici za narodne učitelje 3000 fr.—za napravo vodnjakov na Krasu 1500 fr.—za povzdigo sviloreje 1876 fr., za povzdigo govedoreje 3600 fr.—za povzdigo svinjereje 400 fr.—zavzgladna gnojišča 200 fr.—za ampelografično delo 400 fr.—za vino-kemično poskuševališče, katero je zrezano s kmetijsko šolo 500 fr.—za šolski vrt v Korminu 200 fr. — za vinorejsko društvo v Dornbergu, katero ima v izdelanem načrtu pokazati porabo podpore 600 fr.—za izsušenje kobariškega močvirja 2000 fr.—ob enem obeta še znesek, kterega hoče posoditi brezobrestno na 5 let 2000 fr.

Prav tako hoče dati brezobrestno prosjilo prebivalcem v Trenti in Soči.

(Iz občnega zbora našega kmetijskega društva.)

Pod predsešništvom velečast. gospoda grafa Coroini-ja je zborovalo nekoliko nad 20 društvenikov. Iz raznih obravnav omenjamo od predsedništva sestavljeno poročilo o delovanji društva, katero nam popisuje sledeče. Društvo je skrbelo, da je dobila deželna kmetijska šola potrebnih zemljišč, ktera so se nakupila s podporo c. k. kmetijskega ministerstva. Kmetijski šoli so se prepustile v dar goveda Mariadvorskega in Pindgavškega plemena, kar je gotovo velevažno, ker šola bi odgojevala čisto plemensko kri. Za vinoposkusevališče je preskrbelo naše društvo stroj za ogrevanje vina, ki stane blizu 700 gold. Prav naše društvo je skrbelo, da bo o letošnjih šolskih počitnicah kmetijski podnik tedaj za narodne učitelje. Poslana sta bila popetna učitelja po deželi, kodar sta gospodarje podučevala v kmetijstvu. Prav uspešna so bila javna predavanja v sviloreji po Furlanskem, kakor so tudi svilorejske postaje prav plodunosne in koristne. Tudi za to se je skrbelo, da pride v deželo praktičen učitelj, ki bo naše kmetovalec podučeval o pletenji lepih slamnatih kit, kočev iz verbe, vage vejevja itd., kar bo gotovo povzdigalo domačo kmetijsko industrijo. Proti goveji kugi je društvo vse

mogoče storilo in tudi vladi predložilo dotične nasvete. Za Tolminsko planšarstvo se je poklical umen sirar iz Švice, da uredi planino in endotno sirarstvo. Razdelile so se tudi lepe denarne podpore za napravo vodnjakov na Krasu. Vinorejska društva so dobila podpore po priporočilu našega društva. Za zboljševanje gnojišč je društvo razpisalo več daril in natisnila poduk o umnem ravnanju z gnojem ter več sto iztisov razdelilo mej gospodarje po deželi. Napravilo je skupno razstavo poljskih pridelkov na Dunaji in dobilo za to svetinjo zaslug. Poslalo je več učiteljev in kmetovalcev na Dunaj, da so ogledali razstavo. Društveni odbor je poslal na Dunaj pismo, v katerem je poudarjal potrebo, da odpusti finančni minister nekoliko davkov zaradi slabe letine; prav tako je razložil v pismu, da bi bilo pravično in neobhodno potrebno, da se pregleda cenilni načrt za preuravnavo novega zemljišnega davka itd. Po predlogu odbora se je sklenilo enoglasno, poslati gosp. ministru kmetijstva zahvalno pismo, v katerem se društvo zahvaljuje za posebno skrb in dobroto ter mu izrazuje zaupanje in udanost. Konečno se je potrdil račun za l. 1873, zavrzel se je pa predlog, da bi se ustanoviti smela kmetijska podružnica v Kobaridu, ker nij za to 2/3 navzočnih glasovalo. Sprejmeta se v društvo gg. And. Fornazarič, oskrbnik v St. Petru in Al. Štrekelj, učitelj v Komnu.

G. L.

(● letini) dohajajo od povsod najugodnejša poročila; žita in vina bo vse polno in vreme je tako ugodno, da se je nadajati, da lepi up ne pojde po vodi; skoro po celim Goriškem turšica in trta tako lepo kaže, da boljše ne more in to so naši glavni pridelki. -- Cene padaja rapidno; pšenica nova se dobo po f. 2. 50, oves po f. 1. 30; turšica uže po f. 2. 10-12 polonik na goriškem trgu.

(Kmetijsko društvo) je izdalo poduk za kmete pod naslovom: Kako imamo ravnati z gnojem posebno na gnojiščih in razdelilo prav koristno po g. Povsetu sestavljeno knjigo mej naše kmetovalce. -- Naj jo naši kmetje prav pridno čitajo in se po nji ravnajo, ker podlaga kmetijstva je dobro urejeno gnojišče. Morda pri priliki kaj posnamemo iz te knjižice. --

POSLANICE *)

Upravni odbor banke „Slovenije“ je sklenil v seji 18. julija t. l., da nasvetuje izvanrednemu obnemu zboru 17. avgusta t. l., da delničarji uplačajo na vsako delnico še 10 %. Ker ima banka delniškega premoženja še čez 100.000 gold. in premijskih svot blizo 280.000 gold. za naslednja zavarovalna leta, pri zavarovani kapitalni urednosti od blizo s e d e m e s e t milijonov g. zatorej nij dvomiti nad zdravo podlago te banke, posebno če se pomisli, da je banka v preteklih dveh letih vsem neugodnostim izvirajočim iz pogodb, iz nastavljanja agencij i. t. d. zdatno v okom prišla in da jo odslej ne more zadeti nobena druga znatna škoda, kakor k večjemu ona uzročena po požarih in škodah pri zavarovanju na življenje. -- Zgoraj omenjeno aktivno premoženje, ki je memegredé rečeno, namenjeno premijski rezervi, sestoji iz bankinih hiš, katerih obteženje ne bi bilo koristno in iz raznih v različnih terminih zapadajočih imetij; vsled česar je banka primorana, če noče svoje premoženje z novini passivi obtežiti, zahtevati od svojih delničarjev neobhodni kapital za delovanje od blizo 70.000 gold., da po tem popolnoma zavestno posluje ter je dobro pripravljena gledé vsake eventualitete, da nadalje zdatno razširi svoj zavarovalni delež in da se na posled povzdigne do stopinje sigurnosti in garancije, po kateri ji bode zagotovljena srečna in na vse strani koristna bodočnost.

V Ljubljani 21. julija 1874

Ravnateljstvo prve občne zavarovalne banke „Slovenije“ v Ljubljani.

Jožef Debevec, S. Ravnikar.

J. Mašera, vikar v Št. Mavru v zadnjem Glas-u, katerega mi je nekdo pokazal, po stari njegovi navadi, tudi enkrat mene prav strastno napada in to vsled nekega dopisa iz Podgore v predzadnjem listu Soče. -- G. Mašera pravi, da je nekdo pri volitvah III. razreda v Podgori iz vsih kotov izbožnanim kolonom „fatorja“ Koziariga (on hočena mreč s tem imenom mene smešiti kajti jez sem oskrbnik in se zmerom podpisujem Kocjančič, pa te nič ne de, saj je gospod predobro poznan zaradi svoje postiljonske olikanosti) vtiskal v roke volilne listke, katere so prav redno na mizo nosili in da je g. „fator“ Pevmskemu ključarju priznal volilno pravico, Št. Maverskemu pa jo skušal odreči. -- Kar se tiče volilnih listov in agitacij pri volitvah, je g. Mašerovo žlobudranje prenaivno; vsaka stranka stori, kar je mogoče, da znaga pri volitvah, da bi ravno mi Podgorci na čast g. Mašeru, ki se je, kakor dobro vemo, uže neke tedne pripravljali na boj, da bi zmagal se svojimi pokornimi, roké križem držali, tega pač ne misli resno Santa Cruz črnih volilce na Goriškem. Res je,

da sem Št. Maverskega ključarja poprašal po legitimaciji, do tega sem imel pravico, a kadar mu je volilna komisija pripoznala volilno pravico, nijsem dosledno tudi Pevmskega več prášal po legitimaciji, kar je prav naravno.

V drugem razredu smo mi Podgorci po lastnem nagibu tako volili, da je vsaka podružna vas dobila po 2 odbornika. Da gledé osob nijsmo mogli vstreči želji g. Mašera in njegovega svaka, je uzrok ta, da še ljudje atere štejejo ali ste šteli mej Vaše, nijso bili zadovoljni z Vašo listo, kar dokazuje to, da so Vaši kandidati dobili le po 6 glasov. -- Posebno pa Vašega svaka ljudje ne marajo, menda ker je Vam v zlahti, desiravno je dober mladenič in bi ga jez še celo priporočeval. -- Bojni klic: „fator naj komandira svoje trpine“, katerega ste hoteli Vi slišati (morda ste ga Vi tudi izdali) je prava abotnost. -- Da bi bili vsi koloni tako premočni in pod tako pravičnim oskrbništvom, kakor so Podgorski, bi bilo pač želiti; znano je menda vsakemu, kedor se interssuje za Podgorske razmere, da so naši koloni dosti na boljšem, nego mnogi pravi posestniki v Brdih in taki kmetje vendar nijso trpini. Kar so mene tiče nijsem tudi kakor 7 letni župan nikoli nič nepravilnega zahteval od srenjčanov; pač pa nekdo drugi, kateri nsmiljenje uči, svoje ovčice po mogočnosti d-e-re, tako na priliko mi je znano, da mu je morala uboga žena za krstni list f. 2 plačati, po poti ga zgubi in se verne, prosi drugega zastopnika, pa nsmiljenja ne najde in more še enkrat f. 2 plačati; nadalje ta človek se štuli, da je narodnjak in da se poteza za narod, ne pazi ravno natanko na glavno reč; in puneto nervus rerum nij ravno skrupulozen in zmurno vestjo poterja dvojno plačilo za šolo, eno od kmetov direktno, drugo pa od šolskega zaloga. Volilna komisija ima pravico in dolžnost zahtevati od vsacega, da se dostojno vede; da sem jez Vaše pobalinsko vedenje grajal je res; pa ne samo jez, ampak tudi Baron Tenfenbach, kateri je pri volitvi l. zahteval od župana da odstrani ljudi, ki se nedostojno vedejo, in Baron Ritter sta se prav škandalizirala nad Vašim divjanjem in eden največih gospodov se je celo javno izrazil, da je škandal, in da nesrečno ljudstvo, katero ima tako sarove duhovne i. t. d.

Vidite, to so dokazi, da ste res zaslužili graje in kedo Vas ne pozna? Ali nijsmo volilec pri raznih volitvah za deželni in drž. zbor imeli priliko opazovati Vašo silovitost, Vašo surovost in drznost, Vaše nedostojno obnašanje ne vredno omikanca. Vi hočete tudi avstrijske oblastnike učiti, Vi pravite, da due de Blacas njima volilne pravice. Kako pa pride, da je zdaj zmerom volil njegov pooblaščenec za deželni in državni zbor in da je c. k. glavarstvo zavrglo Vaš dotični protest s tem, da je volilni akt potrdilo in dovolilo volitev župana, katera se je uže izvršila in je izvoljen zopet g. Klančič. Da sem jez narekval tajniku nemško, to se je zgodilo zaradi tega, ker tajnik nij popolnoma zmožen slovenščine; sicer pa se trudi županstvo, da v narodnem obziru napreduje in nadejati se je, da bode sčasoma vse slovensko uradovalo, kakor uže zdaj se strankami le v narodnem jeziku občuje. Konečno Vas opazujem na Vaše fiaske pri 2. volitvah ter Vam stavim v izgled vaše dostojno se obnašajoče kolege iz Pevme, Podgore in Podsaotina in Vam moram reči, da bi se bilo tudi v prvem razredu, na podružne vasi bolje obzir jemalo, če nijste bili Vi, ki ste vse razdražili z Vašim surovim obnašanjem in z Vašo nesramnostjo, katera presega vse meje in s katero boste poprej, ali poslej staknili „quello del formaggio.“ Toliko na Vaše pobalinske, neslane napade v Glas-u.

V Podgori, 29. julija 1874

Andrej Kocjančič.

Ljubi moji učenci! Ker se je znašel lažnjivec in po hinavsko Vašega učenika v „Soči“ obrekuje, da je v šoli klel, tako naj se vsak iz mej Vas podpiše in naj čisto resnico govori, ako je istina to, kar ga pred svetom obdolžujejo. Ako je Vaš učitelj klel, zapišite brez strahu, kakšne besede je izgovarjal, če pa ne, ravno tako, zakaj Vaše popise in besede ravno take, kakoršne boste na ta popir zapisali, jih bodem slanemu uredništvu „Soče“ v Gorico poslal, upam, da ta jih bode javno razglasila. To kar je telo brez duše, je človek brez poštenja. Ako Vas je tudi kakšen skušal, kaj delam jaz v šoli, povejte tudi brez straha, zakaj tudi skušnjaveja je dobro, da svet pozna, zakaj ta je podoben S a t a n u, kateri je skušal K.

V Rojanu, 27. m. serpana 1874

Jurej Bonin.

Podpisanih je 25 izjav od 25 učencev, ki so vse blizo tega zadržaja:

Jaz Jožef Jurjavič, nijsem nikoli mojega gospoda učenika slišal, da bi kedaj zaklel v šoli.

Le pri kaki izjavi se nahajajo še sledeče besede: Pa Piščanc Luka me je prášal, kaj dela g. učenik v šoli, če je kedaj zaklel in jez sem rekel da ne.

*) Uredništvo nij odgovorno ne za obliko, ne za zadržaj.

Listinca občinstva

Gospodična Amalija! Kaj da mi ne date odgovora, katerega komaj pričakujem. -- Morda pa ste Vi tista Amalija, ki se zove: prva Slovenka in ste prvič pisali le iz jeze. -- A.-Z.

Monsieur I. H. H. Il faut être homme de bien, qui remplit ses devoirs et les promesses données; mais parmi les jeunes hommes de votre nationalité et votre connaissance il y en a beaucoup, qui n'ont point de délicatesse et qui se moquent des plus beaux et hauts sentiments. -- Quand on a perdu le credit, on finit par s'annocer -- hi, hi!

Costance

Doru blizu Bovca (Flitsch) na

merava se poleg ceste stoječa **gostilna**, ki uže mnogo let dobro posluje, v

najem dati ali pa tudi brez pre-

kupcev **prodati**. Gostilna ima lepo

dvorišče, krasen vrt na katerega se na-

slanja travnik „Ledina“. Hiša obstaja iz

točilnice (schankloca), salona, treh po-

stranskih sob, kuhinje, veže, kleti, hlevov

in zgornjih zadstropij. -- Kedor hoče na-

tančneje izvedeti, naj se obrne vsaj do 15.

avgusta 1874. do denasnjega golstiničarja

Karola Komar.

h. št. 14 v Doru Flitsch.

OZNANILO

Naznanja se s tem, da bode prihodnji somenj

v Nabrežini kvatni četrtek septembra

(i ta dan vsako leto naprej!) letos 17.

dne imenovanega meseca, h kateremu

somnju, ker je po navadi prav živahen,

slavno občinstvo vljudno vabi podpisano.

Županstvo v Nabrežini dne 26. julija

Jožef Gruden

„SLAVIJA“

VZAJEMNO-ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI.

JAVNA ZAHVATA

Dolžnost moja je, vsestransko znanej zavarovalnej banki „SLAVIJA“ za natančno preiskavo požarne škode pri mojih postopkih, ter za jako hitro podeljeno mi plačilo javno zahvaliti se, ter tudi nje glavni zastop za južne avstrijske kraje v Trstu vsemu slavnemu občinstvu najgorkeje pripočiti.

Janez Comelli l.r.

posestnik v Podpeči pri Vrhniki.

JOŽEF KOTNIK.

gostilničar

pri Lizi,

naznanja sl. občinstu, da ima bogato zalo-

go **koroškega lesa, mečes-**

nevi in smrekavih dil in desk po

jako **nizki**, domačemu lesu enaki

ceni. --